

KATEDRA SOCIOLOGIE

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponentky

Práci předložil(a) student(ka): Tereza Paidarová

Název práce: Vliv individuálního doučování na vzdělanostní šance romských dětí

Oponovala (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě): Alena Pařízková, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Nadpis práce působí velmi ambiciózně a stejně zní cíl práce uvedený na straně 1: "jaký je vliv individuálního doučování na vzdělanostní šance romských dětí." Takto definovaný cíl je zvolenou metodologií nenaplnitelný. Nicméně na straně 30 je autorka ve výzkumném zaměření přeci jen o něco konkrétnější. Zajímá ji "vztah dětí ke škole, k doučování samotnému a jejich aspiracím, které si samy v rámci vzdělávacího systému kladou." Cíl práce ale naplněn nebyl.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Autorka vstupuje do tématu poměrně ze široka skrze obecné významy a vývoj vzdělání ve společnosti (postavené na práci Kellera a Tvrdeho, str. 7-10). V některých pasážích formou výpisků z knihy. Poté ve zkratce představí koncepty P. Bourdieho. Následně přichází opět několik popisných stran vzdělávacího systému a školské reformy, až se na str. 14 čtenář/ka dostane k jádru tématu - inkluzivní vzdělávání a sociálně znevýhodněné prostředí. To je představeno skrze programy Ministerstva školství a tělovýchovy (MŠMT). Jako hlavní realizátory programů jsou identifikovány neziskové organizace (NNO). Další kapitoly jsou přehledem "propagačních materiálů o inkluzi". Snaha o propojení s jiným typem argumentů na stranách 18-19 opět staví na značném zjednodušení argumentace autorky/a původního textu (proces segregace tzv. spádových škol a marketizace školství je složitější než jak jej Tereza Paidarová prezentuje).

Chápu, že kapitolou 3.3.1. Financování nestátních neziskových organizací chtěla autorka poukázat na provázání neziskových organizací a MŠMT v oblasti inkluze, ale vzhledem k tomu, že toto není téma práce, není třeba jí věnovat tolik prostoru. Opět je zde problém nepodloženého zevšeobecnování (str. 17) - autorka u informace ohledně financování NNO uvádí, že "u většiny neziskových organizací" se vyskytují stejné zdroje financování. Dále v textu ale odkazuje pouze na tři organizace. V předchozím textu není nikde uvedeno, že by se autorka soustředila pouze na tyto organizace, zároveň to ale nejsou všechny organizace, které se zabývají podporou vzdělávání v ČR.

Inkluzivní vzdělávání je jistě vhodným tématem úzce spojeným s cílem práce, ale teoretická část na 11 stranách působí jako jeho propagace a s ním souvisejících organizací, nikoli teoretický kontext pro analýzu. Na straně 21 přichází představení organizace Rytmus o. p. s. a následně jejího webového informačního portálu (a čtenář/ka práce se táže, proč?).

Otázkou je, jak autorka vybírala organizace, jejichž materiály v textu prezentuje. Čtenář/ka odhaduje, že dle podpory MŠMT nebo členství ve Stálém fóru nevládních neziskových organizací pod MŠMT? Organizace Tady a Teď - realizuje program Podpora vzdělávání registrovaný jako sociální služba, která ale není propojena s MŠMT (ale je registrována u MPSV). Na Fóru uvedena organizace není.

Kapitola 3.7. se věnuje sociálnímu znevýhodnění, kdy ale podkapitola pouze krátce představuje sociální znevýhodnění z hlediska legislativy. Další podkapitola slepí sociálně vyloučené lokality, etnický label a média, a navíc bez jediného odkazu ve všeobecné rovině popisuje vznik a udržování sociálně vyloučených lokalit v ČR. Přestavení programu podpory vzdělávání je návodem pro doučování, nikoli prezentací hlavních bodů vztahených k tématu práce (str. 24-25).

V poslední kapitole teoretického ukotvení práce nazvané Shrnutí autorka uvádí, že podpora neziskových organizací s programy podpory vzdělávání je "rozhodujícím faktorem v oblasti začleňování či udržení dětí v hlavním vzdělávacím proudu" (str. 29). To ji vede k zájmu o individuální doučování. Po přečtení teoretické části práce, není jasné jak.

Metodologicky se autorka nechá vést přístupem případové studie s pomocí polostrukturovaných rozhovorů s matkami doučovaných dětí, studia dokumentů (vysvědčení) a zúčastněného pozorování (jedná se pouze při vlastním doučování, které autorka přiznává, nebo při jiném? Postřehy z "klubíku"?). Popis metodologické části práce je velmi strohý a dozvíme se z něj pouze základní informace, více nás autorka do průběhu sběru dat a analýzy nahlédnout nenechá (str. 30 - 31). Kdo má dobrou paměť si ale z úvodu vzpomene, že výzkum se týkal tří rodin (což autorka připomene v následné analytické části, kde v první kapitole blíže představuje zaměření rozhovoru).

Oproti první části práce o poznání kratší analytická část (7 stran) je v podstatě vyprávěním o třech rodinách, které autorka shrnuje v samostatné kapitole ve velmi obecné rovině ("přináší doučovaným nový potenciál, který mohou, ale nemusí nutně využít, str.38).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA *(jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):*

Z formálního hlediska práce obsahuje několik zásadních chyb. Nedostatečné odkazování v úvodu, kdy autorka píše o problémech vzdělávání romských dětí (str. 1). Nalezneme je v celé práci, viz. např. kapitola 3.7.2 (str. 27-28). V literatuře chybí odkaz na citovanou publikaci na str. 11 (Bourdieu, Passeron, 1977), v některých odkazech na materiály MŠMT či organizací je značka pro copyright © (počínaje str. 15, výrazně str. 18 a dále), což je také součástí seznamu literatury. Proč? Číslování práce neodpovídá požadavkům, neboť úvod začíná na str. 5. Na str. 24 - 25 autorka popisuje principy doučování evidentně formované na základě interních materiálů organizací, které doučování realizují. Otázkou je, zda je etické neodkazovat na organizaci (i kdyby v anonymizované podobě), z níž je čerpáno, i když popis patrně také autorka staví na základě vlastních zkušeností. Jazykový projev je kolísavý, v empirické části vypráví situaci v rodinách formou školní slohové práce (také z hlediska pravopisu, např. str. 34 "I přesto je u jedné trojky hrana.").

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE *(celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):*

Teoretický kontext práce neváhám označit jako propagační materiál několika organizací, který obsahuje nepřesné a zavádějící informace. Individuální doučování je externím (ale důležitým) doplňkem inkluzivního vzdělávání, které je zaměřeno na samotný systém vzdělávání a jeho nastavení. Tereza Paidarová tak plete dva odlišné pojmy a mechanismy začleňování dohromady (inkluzivní vzdělávání zaměřené na systém a individuální doučování jako sociální službu zaměřenou na konkrétní potřeby konkrétního jedince), aniž by je v argumentaci dobře a srozumitelně propojovala, diskutovala či konfrontovala. Předkládaný text nesplňuje požadavky kladené na bakalářskou práci.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ *(jedna až tři):*

Je vyústěním argumentace Kellera a Tvrdého ohledně významu vzdělání, že stav metaforicky popsany jako pojišťovna přispívá k snižování rozdílů ve společnosti, jak to interpretujete vy na str. 10?

Proč jste zvolila tři organizace, na které v textu odkazujete?

Jaký je vztah konceptu Inkluzivního vzdělávání (MŠMT) a individuálního doučování (Tady a Teď o.p.s.)?

Jak jste přesně postupovala během výzkumu?

6. **NAVRHOVANÁ ZNÁMKA** (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

Nedoporučuji k obhajobě.

Datum: 23.5.2015

Podpis: